

नारायणसूक्त

nārāyaṇa-sūkta

prijevod, gramatička i etimološka analiza s komentarima

Dorino Manzin

nārāyaṇa-sūkta (*s*) = Himna Nārāyaṇi (*TP*)

nārāyaṇa (*m*) = Nārāyaṇa, ime boga Viṣṇua (*doslovno*: Put Čovjekov) (*TP*)

nāra	(<i>m</i>)	čovjek
ayana	(<i>s</i>)	put >
√ i₂	(<i>gl</i>)	ići

sūkta (*s*) = himna, oda, hvalospjev, "dobrorijek"

su	(<i>pri</i>)	dobro
ukta	(<i>ptg</i>)	rečeno, izgovoreno >
√ vac₂	(<i>gl</i>)	reći, kazati

U višnuističkoj predaji posebno je uzvišeno pet vedskih himni koje se skupno nazivaju Pañca-sūkta ("Pet himni"), a obuhvaćaju Puruṣa, Nārāyaṇa, Śrī, Bhū i Nīla sūktu. Najpoznatija je Puruṣa-sūkta koja se najranije javlja kao 90. himna 10. kruga (maṇḍale) Ṛg-vede (tj. Ṛk-saṃhite), a zatim se javlja još dvaput u Jayur-vedī, jednom u Sāma-vedī i jednom (u nešto izmijenjenom obliku) u Atharva-vedī.

Nārāyaṇa-sūkta javlja se u Taittirīya-āraṇyaki (10.13.). Smatra se mističnim nastavkom najpoznatije vedske himne Puruṣa-sūkta (RV 10.90.), a razlika je u obličju Božanstva kojemu se obraća. Puruṣa-sūkta smatra Vrhovno Božanstvo sveprožimajućom, bezličnom osobom – puruṣom – koja se očituje u svemiru, te koja istodobno prisustvuje stvaranju. Nārāyaṇa-sūkta pak slavi osobno Stvoritelja svemira Gospodina Nārāyaṇu (Viṣṇua) u pobožnom, osjećajnom i personalnom obraćanju s ljubavi i (straho)poštovanjem. U njoj se otkrivaju neka značenja neizrečena u Puruṣa-sūkti, pa tako Nārāyaṇa ima tisuću glava i očiju. On nije samo Otac kozmosa nego se u dubokoj meditaciji može uvidjeti i kao sjajna vatra u svačijem srcu (*paramātmān*). Stoga, obožavatelj Vrhovnog Nārāyaṇe ne mora samo gledati u nebo kako bi Ga slavio. Osim što stvara izvanjski svijet, On također svakoga potiče kroz unutaranja osjetila i djelovanja preko živaca i životnoga zraka. Nārāyaṇu se obožava kao Onoga koji nadilazi i Brahmū, Śivū, Indrū, sve bogove i polubogove i duhovna bića, a istodobno se pokazuje i kao svaki od njih. On zapravo obuhvaća sve i svakoga, sve što je u svemiru (*yac ca kiñcij jagat sarvam*).

**oṃ
saha nāv avatu
saha nau bhunaktu
saha vīryaṃ karavāvahai
tejasvī nāv adhītam astu
mā vidviṣāvahai**

**Oṃ.
Neka nas oboje štiti.
Neka nas oboje nagradi zadovoljstvom.
Skupa činimo vrlinu.
Sjajno neka bude ono što smo naučili.
Nemojmo se mrziti.**

oṃ = oṃ (sveti slog)

saha (pril) = skupa, zajedno

nau (*enk, z, Ak, dv*) = nas dvojicu, dvoje, dvije

āvām (<i>z, N, dv</i>) nas dvojica, dvije, dvoje; nas obojica, obje, oboje > mad = ja
--

avatu (*gl, 3.l, jd, Prs, imp, ind*) = neka štiti

√ av ₁ (<i>gl</i>) štiti, čuvati, favorizirati, biti zadovoljan (od strane Boga)...

bhunaktu (*gl, 3.l, jd, Prs, imp, ind*) = nagradi (zadovoljstvom)

√ bhuj ₇ (<i>gl</i>) uživati, iskoristiti, zadovoljiti, jesti, žderati, biti nagrađen...
--

vīryam (*Ak, jd, s*) = vrlinu

vīrya (<i>s</i>) viteštvo, junaštvo, muževnost, vrlina, divota

karavāvahai (*gl, 1.l, dv, Ātm, imp, ind*) = (nas dvoje, dvije...) činimo

√ kr ₈ (<i>gl</i>) činiti

tejasvī (*N, jd, s*) = sjajno

tejasvin (<i>s</i>) oštroidan, briljantan, sjajan, snažan, energičan, plemenit... >
tejas (<i>s</i>) oštrica, vatra, sjaj, sjajna pojava, snaga, energija, oštar vid...
-vin (<i>suf</i>) koji je kao, koji ima svojstvo

nau (*enk, z, G, dv*) = (od) nas dvojice, dvoje, dvije

āvām (*z, N, dv*) nas dvojica, dvije, dvoje; nas obojica, obje, oboje > **mad** = ja

adhītam (*N, jd, s*) = naučeno

adhīta	(<i>ptg</i>)	naučeno, pročitano, shvaćeno, prihvaćeno, dobiveno
adhī₂	(<i>gl</i>)	naučiti, pročitati, shvatiti, prihvatiti, dobiti >
adhi	(<i>prj</i>)	do, pri
√ i₂	(<i>gl</i>)	ići

astu (*gl, 3.l, jd, Prs, imp, ind*) = neka bude

√ as₂	(<i>gl</i>)	biti
-------------------------	---------------	------

mā (*č*) = ne (*čestica za negaciju ili zabranu*)

vidviṣāvahai (*gl, 1.l, dv, Ātm, imp, ind*) = (nas dvojica, dvoje, dvije) mrzimo se

vidviṣ₂	(<i>gl</i>)	mrziti >
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
√ dviṣ₂	(<i>gl</i>)	mrziti

Strofa koja slijedi javlja se u Taittirīya-āraṇyaki (3.12.) odmah nakon Puruṣa-sūkta. Naime, kao što je rečeno; Puruṣa-sūkta javlja se na više mjesta u vedskom korpusu, a izvorno u Ṛk-saṁhiti (10.90.) i sastoji se od ukupno 16 strofa. U Taittirīya-āraṇyaki (3.12.) javlja se u produljenoj inačici od 24 strofa; a ova koja slijedi zapravo je sedamnaesta strofa te produljene inačice. Ona se obično recitira i samostalno; te je jedna od poznatijih vedskih mantri:

oṁ
dhātā purastādyam udājahāra
śakraḥ pravidvān pradiśaś catasraḥ
tam evaṁ vidvān amṛta iha bhavati
nānyaḥ panthā ayanāya vidyate

Oṁ.
Brahmā je (Puruṣu) u davnini zazvao
 (a zatim i) **Indra, poznavatelj četiriju strana svijeta.**
Onaj koji Ga (Puruṣu) tako poznaje postaje besmrtn na ovom
svijetu. Nije poznat drugi način da bi dostigao oslobođenje.

oṁ = oṁ (sveti slog)

dhātā (*N, jd, m*) = osnivač, rodonačelnik, prajāpati, Brahmā... > (*osn*) **dhātṛ**

√ **dhā**₃ (*gl*) staviti, namjestiti, položiti, osnovati...

- **tr** (*suf*) *sufiks za tvorbu imenica vršitelja radnje (nomen agentis)*

Imenica **dhātā** prvo se odnosila na rodonačelnike (prajāpati), tj. deset praotaca ljudskog roda koje je stvorio **Brahmā**: *Marīci, Atri, Arigiras, Pulastya, Pulaka, Kratu, Vasiṣṭha, Pracetas* ili *Dakṣa, Bhṛgu* i *Nārada Muni*. Kasnije se taj termin sve više odnosio na boga Brahma; pa se i tu misli upravo na njega.

purastādyam (*pri*) = davno, u davnini, odavno,

Ovaj oblik ima podrijetlo u prilogu **purastāt** = *prvo, prije, ponajprije, na početku...*

udājahāra (*gl, 3.l, jd, Prs, perf*) = objavio je, rekao je, zazvao je, citirao je >

udāhr₁ (*gl*) reći, ispričati, objaviti, postaviti >

ud (*prj*) na, uz

ā (*prj*) do, pri, k

√ **hr**₁ (*gl*) nositi, maknuti, odvesti, opljačkati, ukrasti, svladati...

śakras (*N, jd, m*) = Śakra ("snažan, moćan"; ime boga Indre) > (*osn*) **śakra**

pravidvān (*N, jd, m, ppfa*) = mudar, znalac, mudrac > (*osn*) **pravidvas**

pravid ₂	(<i>gl</i>)	znati, razumjeti, upoznati >
pra	(<i>prj</i>)	pred, prema
√ vid ₂	(<i>gl</i>)	znati

pradiśas (*Ak, mn, ž*) = smjerove, četiri strane svijeta > (*osn*) **pradiś**

pra	(<i>prj</i>)	pred, prema
diś	(<i>ž</i>)	smjer, strana svijeta

Akuzativ množine imenice **pradiś** (što je upravo ovdje slučaj) može se prevesti: *na sve strane, posvuda, u svim smjerovima*.

catasras (*Ak, mn, ž*) = četiri > (*osn*) **catur**

tam (*z, Ak, jd, m*) = njega

ta	(<i>ž</i>)	onaj, ona, ono; taj, ta, to; on, ona, ono
-----------	--------------	---

evam (*pril*) = tako

vidvān (*N, jd, m, ppfa*) = znalac > (*osn*) **vidvas**

√ vid ₂	(<i>gl</i>)	znati
---------------------------	---------------	-------

amṛtas (*N, jd, m, ppfa*) = besmrtnan, neumrli > (*osn*) **amṛta**

a	(<i>prf</i>)	<i>izražava se negacija; ispred samoglasnika -an</i>
mṛta	(<i>ptg</i>)	umro, smrtan
√ mr ₁	(<i>gl</i>)	umrijeti

iha (*pril*) = tu, ovdje, na ovom svijetu

bhavati (*gl, 3.l, jd, Prs, prez, ind*) = postaje, biva, je, jest

√ bhū ₁	(<i>gl</i>)	postati, biti, bivati
---------------------------	---------------	-----------------------

na (*č*) = ne (*prilog i čestica za negaciju*)

anyas (*N, jd, m, pr*) = drugi, drukčiji > (*osn*) **anya**

panthās (*N, jd, m*) = put > (*osn*) – nepravilna deklinacija (!) – **panthan**

√ path ₁	(<i>gl</i>)	ići
----------------------------	---------------	-----

ayanāya (*D, jd, m*) = putu, napretku, oslobođenju > (*osn*) **ayana**

√ i ₂	(<i>gl</i>)	ići
-------------------------	---------------	-----

Ovo je **dativ svrhe** pa se može prevesti namjernom rečenicom: "da bi se oslobodio".

vidyate (*gl, 3.l, jd, Pas, prez, ind*) = znan je, poznat je, zna se, poznaje se...

√ vid ₂	(<i>gl</i>)	znati
---------------------------	---------------	-------

**sahasra-śīrṣaṁ devaṁ viśvākṣaṁ viśva-śambhuvam
viśvaṁ nārāyaṇaṁ devam akṣaraṁ paramaṁ padam**

(Meditiramo na) **Tisućuglavoga, Boga,
Mnogooka, Svedobronamjernog.
Sveprisutnoga, Nārāyaṇu, Boga,
Neuništivoga, Najuzvišenije mjesto.**

Rečenica je bespredikatna.

oṁ = oṁ (sveti slog)

sahasra-śīrṣam (*Ak, jd, m*) = Tisućuglavoga > (*osn*) **sahasra-śīrṣa** (*BV*)

sahasra	(<i>br</i>)	tisuću
śīrṣā	(<i>ž</i>)	Glava

Budući da se složenice bahuvrīhi ponašaju kao pridjevi, drugi dio složenice može promijeniti rod.

devam (*Ak, jd, m*) = Boga, nebesnika... > (*osn*) **deva**

viśvākṣam (*Ak, jd, m*) = Mnogooka > (*osn*) **viśvākṣa** (*BV*)

viśva	(<i>pr</i>)	mnogi, sav, svaki, svi...
akṣa	(<i>sr</i>)	oko (na kraju složenice; inače: <i>akṣan</i>)

viśva-śambhuvam (*Ak, jd, m*) = Svedobronamjernoga

> (*osn*) **viśva-śambhū** (*TP*)

viśva	(<i>pr</i>)	mnogi, sav, svaki, svi...
śambhū	(<i>pr</i>)	povoljan, dobronamjerman "sretno postojeći" >
śam	(<i>č, pril</i>)	dobro, sretno, povoljno
bhū	(<i>pr</i>)	postojeći, bivajući (na kraju složenice) >
√ bhū ₁	(<i>gl</i>)	biti, bivati, postojati, egzistirati...

viśvam (*Ak, jd, m*) = Sveprisutnoga, Svekolikoga > (*osn*) **viśva**

nārāyaṇam (*Ak, jd, m*) = Nārāyaṇu > (*osn*) **nārāyaṇa**

akṣaram (*Ak, jd, m*) = Neuništivoga, Nerastopivoga > (*osn*) **akṣara**

a	(<i>prf</i>)	<i>izražava se negacija; ispred samoglasnika -an</i>
kṣara	(<i>pr</i>)	topiv, nestajući >
√ kṣar ₁	(<i>gl</i>)	topiti se, istjecati...

paramam (*Ak, jd, m*) = Najvišega, Najuzvišenijega > (*osn*) **parama**

padam (*Ak, jd, m*) = mjesto, područje > (*osn*) **pada**

Imenica pada ima brojna značenja. Osnovno značenje je *korak, stopa, trag*; pa onda i *stih, dio strofe ili rečenice* itd.

**viśvataḥ paramān nityam viśvaṁ nārāyaṇam harim
viśvam evedaṁ puruṣas tad viśvam upajīvati**

Uvijek (meditiramo na) **od svega najboljega
Sveprisutnog, Nārāyaṇu, Harija.**

(Ovaj) **svemir** (je) **upravo puruṣa**, (a) **taj svemir** (Nārāyaṇa) **održava.**

viśvatas (*Abl, jd, s*) = (od) svemira, (od) svega > (*osn*) **viśva**

paramād (*Abl, jd, m*) = (od) najboljega, najvećega, glavnoga > (*osn*) **parama**

nityam (*prii*) = uvijek, stalno

viśvam (*Ak, jd, m*) = Sveprisutnoga, Svekolikoga > (*osn*) **viśva**

nārāyaṇam (*Ak, jd, m*) = Nārāyaṇu > (*osn*) **nārāyaṇa**

harim (*Ak, jd, m*) = Harija (*dosl.* "zelenkast", "zelen", "zelenožut") > (*osn*) **hari**

viśvam (*N, jd, s*) = svemir > (*osn*) **viśva**

eva (*č*) = upravo, baš (*ekspletiv, stavlja se prepozitivno*)

idam (*pok z, Ak, jd, s*) = ovoga, toga

idam (<i>pok z</i>)	ovo to
------------------------------	--------

puruṣas (*N, jd, m*) = puruṣa, osoba, čovjek > (*osn*) **puruṣa**

U ovom kontekstu "puruṣa" se odnosi na sveprožimajuću, bezličnu osobom koja se očituje u svom svemirskom obliku.

tad (*pok z, Ak, jd, s*) = tog, onog

ta (<i>pok z</i>)	taj, ta, to
----------------------------	-------------

viśvam (*Ak, jd, s*) = svemira > (*osn*) **viśva**

upajivati (*gl, 3.l, jd, Prs, prez, ind*) = održava, ovisi, živi, postoji >

upajiv ₁	(<i>gl</i>)	živjeti (do, uz, pri), ovisiti, opstajati, održavati...
upa	(<i>prj</i>)	pri, do
√ jiv ₁	(<i>gl</i>)	živjeti

**patim viśvasyātmeśvaram śāśvatam śivam acyutam
nārāyaṇam mahājñeyam viśvātmānam parāyaṇam**

(Meditiramo na) **Gospodara, Gospodara svih duša,
Vječnoga, Dobrohotnoga, Nepaloga.
Nārāyaṇu, Onog kojeg treba jako poznavati,
Dušu svemira, Utočište.**

patim (*Ak, jd, s*) = Gospodara, muža, vlasnika > (*osn*) **pati**

viśvasya (*G, jd, s*) = (od) svega > (*osn*) **viśva**

ātmeśvaram (*Ak, jd, m*) = Gospodara duša > (*osn*) **ātmeśvara** (*TP*)

ātman	(<i>m</i>)	jastvo, duša, sopstvo...
īśvara	(<i>pr</i>)	gospodar, bog

śāśvatam (*Ak, jd, s*) = Vječnoga > (*osn*) **śāśvata**

śāśvat	(<i>pr</i>)	stalan
---------------	---------------	--------

śivam (*Ak, jd, m*) = Śivu ("povoljni, dobrohotni") > (*osn*) **śiva**

Ovdje se vjerojatno ne odnosi na Śivu nego na Nārāyaṇin atribut.

acyutam (*Ak, jd, m*) = Nepaloga, Čvrstoga, Stalnoga > (*osn*) **acyuta**

a	(<i>prf</i>)	izražava se negacija; ispred samoglasnika - an
cyuta	(<i>ptg</i>)	pao, pali >
√ cyu ₁	(<i>gl</i>)	maknuti se, pasti, povući se...

nārāyaṇam (*Ak, jd, m*) = Nārāyaṇu > (*osn*) **nārāyaṇa**

mahājñeyam (*Ak, jd, m*) = Onoga kojega jako treba znati > (*osn*) **mahājñeya**

mahā	(<i>pr</i>)	mnogo,
jñeya	(<i>gerv</i>)	kojeg treba znati >
√ jñā ₉	(<i>gl</i>)	znati

viśvātmānam (*Ak, jd, m*) = Dušu svemira > (*osn*) **viśvātman**

viśva	(<i>s</i>)	svemir
ātman	(<i>m</i>)	jastvo, duša, sopstvo...

parāyaṇam (*Ak, jd, m*) = (posljednjeg) utočišta (*TP*)

para	(<i>pr</i>)	dalek, udaljen, konačan, zadnji, glavni, osnovni, najveći...
ayana	(<i>s</i>)	put >
√ i₂	(<i>gl</i>)	ići

nārāyaṇa-paro jyotir ātmā nārāyaṇaḥ paraḥ
nārāyaṇa-param brahma tattvaṃ nārāyaṇaḥ paraḥ
nārāyaṇa-paro dhyātā dhyānaṃ nārāyaṇaḥ paraḥ

Vrhovni Nārāyaṇa (je) Svjetlost, Duša (je) Vrhovni Nārāyaṇa
Vrhovni Nārāyaṇa (je) Brahman, Tostvo (je) Vrhovni Nārāyaṇa
Vrhovni Nārāyaṇa (je) Meditator, Meditacija (je) Vrhovni Nārāyaṇa

nārāyaṇa-paras (*N, jd, m*) = Vrhovni Nārāyaṇa > (*osn*) **nārāyaṇa-para** (*BV*)

nārāyaṇa	(<i>m</i>)	Nārāyaṇa
para	(<i>pr</i>)	glavni, najveći, dalek, udaljen, konačan, zadnji...

jyotis (*N, jd, s*) = svjetlost > (*osn*) **jyotis**

√ jyut₁	(<i>gl</i>)	sjati
---------------------------	---------------	-------

ātmā (*N, jd, m*) = jastvo, duša, sopstvo > (*osn*) **ātman**

nārāyaṇas (*N, jd, m*) = Nārāyaṇa > (*osn*) **nārāyaṇa**

paras (*N, jd, m*) = glavni, najveći, dalek, udaljen, konačan... > (*osn*) **para**

nārāyaṇa-param (*N, jd, s*) = "Najveći Nārāyaṇa" > (*osn*) **nārāyaṇa-para** (*BV*)

brahma (*N, jd, s*) = brahman – sveprožimajući, sveprisutni duh, energija Božja, sveta riječ, rast, svećenik brahman, dio Veda > (*osn*) **brahman**

tattvam (*N, jd, s*) = tostvo, istina, stvarnost, realnost... > (*osn*) **tattva**

ta	(<i>pok ž</i>)	taj, ta, to (<i>u složenicama tat</i>)
-tva	(<i>suf</i>)	sufiks za tvorbu apstraktnih imenica

dhyātā (*N, jd, m*) = meditator, mislitelj... > (*osn*) **dhyātr**

√ dhyai ₁	(<i>gl</i>)	misliti, meditirati, kontemplirati, udubiti se u misli...
- tr	(<i>suf</i>)	sufiks za tvorbu imenica vršitelja radnje (<i>nomen agentis</i>)

dhyānam (*N, jd, s*) = meditacija, misao... > (*osn*) **dhyāna**

√ dhyai ₁	(<i>gl</i>)	misliti, meditirati, kontemplirati, udubiti se u misli...
-----------------------------	---------------	---

**yac ca kiñcij jagat sarvaṃ dṛśyate śrūyate 'pi vā
antar bahiś ca tat sarvaṃ vyāpya nārāyaṇaḥ sthitaḥ**

**Ono što se vidi ili čuje u cijelome svemiru
iznutra i izvana sve to obuhvativši Nārāyaṇa postoji.**

yad (*odn z, N, jd, s*) = koje > (*osn*) **ya**

ca (*vz*) = i (*stavlja se postpozitivno*)

kiñcid (*neodr z, jd, s*) = nešto > (*osn*) **kiñcid / kiñcid**

kim	(<i>upit ž</i>)	što
cid	(<i>suf</i>)	sufiks za tvorbu neodređenih zamjenica (inače je čestica i znači: <i>upravo, baš, također...</i>)

jagat (*N, jd, s*) = svemir > (*osn*) **jagat**

√ gam ₁	(<i>gl</i>)	ići (imenica <i>jagat</i> nastaje reduplikacijom glagola <i>gam</i>)
---------------------------	---------------	---

sarvam (*pr, N, jd, s*) = sav, svaki, sve > (*osn*) **sarva**

dṛśyate (*gl, 3.l, jd, Pas, prez, ind*) = vidi se, viđeno je

√ dṛś ₁	(<i>gl</i>)	vidjeti
---------------------------	---------------	---------

śrūyate (*gl, 3.l, jd, Pas, prez, ind*) = čuje se, čuveno je

√ śru ₅	(<i>gl</i>)	čuti
---------------------------	---------------	------

api (*vz*) = i, također, iako, samo, svi (*s brojevima*) (*stoji postpozitivno*)

vā (*vz*) = ili (*stoji postpozitivno*)

antar (*pri*) = unutra, između, među...

bahis (*pri*) = izvan

tad (*pok z, N, jd, s*) = taj

ta	(<i>pok z</i>)	taj, ta, to
-----------	------------------	-------------

vyāpya (*aps*) = obuhvativši

vyāp ₅	(<i>gl</i>)	doseći, raširiti se, (sve)obuhvatiti... >
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
√ āp ₅	(<i>gl</i>)	dobiti, zadobiti, postići, doseći, zaposjesti...

sthitas (*N, jd, m*) = onaj koji (po)stoji, koji je zastao, koji leži, koji se nalazi

√ sthā ₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se...
----------------------------	---------------	-------------------------

anantam avyayaṁ kavim samudre 'ntaṁ viśva-śambhuvam padma-kośa-pratī-kāśaṁ hṛdayaṁ cāpyadho-mukham

(Meditiramo na) **Vječnoga, Neproznatoga, Mudroga,**
(Onoga koji je) **u oceanu, Svedobronamjernoga.**
Srce slično pupoljku lopoča okrenutom prema dolje.

Misli se na to da se Nārāyaṇa nalazi u "oceanu srca (koje slično pupoljku lopoča)".

anantam (*Ak, jd, m*) = beskrajnoga, vječnoga > (*osn*) **ananta**

an	(<i>prf</i>)	izražava se negacija; ispred suglasnika -a
anta	(<i>m</i>)	kraj

avyayam (*Ak, jd, m*) = neproznatoga, nepromjenjivoga > (*osn*) **avyaya**

a	(<i>prf</i>)	izražava se negacija; ispred samoglasnika -an
vyaya	(<i>m</i>)	proznat, promjenjiv >
vī ₂	(<i>gl</i>)	proznati, nestajati >
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
√ i ₂	(<i>gl</i>)	ići

kavim (*Ak, jd, m*) = učenoga, znalca, mudroga, mudraca, pjesnika > (*osn*) **kavi**

samudre (*L, jd, m*) = u moru, u oceanu > (*osn*) **samudra**

antam (*Ak, jd, m*) = unutar > (*osn*) **anta**

Imenica **anta** osim što znači *kraj, svršetak*; ima i funkciju prijedloga "u", pa se slaže s lokativom

viśva-śambhuvam (*Ak, jd, m*) = Svedobronamjernoga

> (*osn*) **viśva-śambhū** (*TP*)

viśva	(<i>pr</i>)	mnogi, sav, svaki, svi...
śambhū	(<i>pr</i>)	povoljan, dobronamjerman "sretno postojeći" >
śam	(<i>č</i>)	dobro, sretno, povoljno
bhū	(<i>pr</i>)	postojeći, bivajući (na kraju složenice) >
√ bhū ₁	(<i>gl</i>)	biti, bivati, postojati, egzistirati...

padma-kośa-pratī-kāśaṁ (*Ak, jd, m*) = koji slični na pupoljak lopoča

> (*osn*) **...kāśā** (*BV*)

padma-kośa	(<i>m</i>)	pupoljak lopoča, čaška lopoča (<i>TP</i>) >
padma	(<i>m, s</i>)	lopoč
kośa	(<i>m</i>)	posuda, čaša
pratī-kāśa	(<i>m</i>)	sličnost, nalikovanje (<i>u složenicama znači: nalik na</i>) >
pratī ₂	(<i>gl</i>)	sresti se, vratiti se, kretati se prema, straga...
prati	(<i>prj</i>)	protiv, natrag
√ i ₂	(<i>gl</i>)	ići
kāśa	(<i>m</i>)	izgled, pojava

Čaška (*calyx*) (bot.) je vanjski ovoj cvijeta sa dvostrukim ocvijećem. Građena je od relativno malih listova koji se zovu **lapovi** (*sepalum*), najčešće su zeleni, manji i deblji. Unutarnji ovoj cvijeta naziva se **vjenčić** (*corolla*) i sastoji se od živo obojenih listova koji se zovu **latice** (*petalum*). Budući da čaška podsjeća na posudu ili čašu u kojoj se nalazi cvijet, i u sanskrtu se rabi imenica *kośa* koja najvjerojatnije ima podrijetlo u glagolu √ **kuś**₄ koji znači *obuhvatiti, zadržati, sadržati*... Iako se *padma-kośa* odnosi na čašku lopoča, ovdje se misli na pupoljak.

hṛdayam (*N, jd, s*) = srce > (*osn*) **hṛdaya**

ca (*vz*) = i (*stavlja se postpozitivno*)

api (*vz*) = i, također, iako, samo, svi (*s brojevima*) (*stoji postpozitivno*)

adho-mukhaṁ (*Ak, jd, m*) = kojega je glava okrenuta prema dolje

> (*osn*) **...mukha** (*BV*)

adhas	(<i>pri</i>)	dolje, ispod
mukha	(<i>s</i>)	usta, glava (posebno na kraju složenice)

**adho niṣṭyā vitastyānte nābhyām upari tiṣṭhati
jvāla-mālā-kulam bhāti viśvasyātanaṁ mahat**

(Po) **pedalj ispod grla (i) iznad pupka nalazi se
blistavi vatreni vijenac (koji je) velika kuća svemira.**

adhas (*pril*) = dolje, ispod

niṣṭyā = grlo (!?)

Podrijetlo ove riječi je nepoznato. Vjerojatno potječe od glagola **ni+ṣṭhiv₁** = pljuvati.

vitastyā (*I, jd, ž*) = (s) pedljem > (*osn*) **vitasti**

Vitasti je jedinica dužine koja u potpunosti odgovara našem pedlju. Iznosi otprilike 20 cm, a definira se kao mjera za dužinu jednaka razmaku između vrha palca i vrha malog prsta kad se oni ispruže. Inače, manja jedinica je aṅgula koja iznosi oko 2 cm, a jedna vitasti ima 12 aṅgula.

ante (*L, jd, m*) = na kraju > (*osn*) **anta**

nābhyām (*L, jd, ž*) = u pupku > (*osn*) **nābhī**

Imenica "pupak" mnogo se češće javlja u osnovi **nābhi** (i tada je srednjeg roda).

upari (*pril, prj*) = gore, iznad

Slaže se s akuzativom, genitivom i lokativom (u značenju "iznad"). Zato je prethodna riječ u lokativu.

tiṣṭhati (*gl, 3.l, jd, Prs, prez, ind*) = stoji, nalazi se >

√ sthā₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se
---------------------------	---------------	----------------------

jvāla-mālā-kulam (*Ak, jd, s*) = onaj kojega je vijenac sjajan > (*osn*) **...kula**

jvāla	(<i>m</i>)	vatra, svjetlost, sjaj,
--------------	--------------	-------------------------

mālā	(<i>ž</i>)	vijenac, brojanica
-------------	--------------	--------------------

kula	(<i>s</i>)	mnoštvo, jato, krdo, rod, obitelj...
-------------	--------------	--------------------------------------

Vijenac (*mālā*) se obično odnosi na cvijetni vijenac koji Božanstva i svete osobe nose oko vrata.

bhāti (*L, jd, ž*) = u sjaju, u blistavosti > (*osn*) **bhāti**

VEDSKI! U sanskrtu *L jd ž* imenice **bhāti** ima oblike: **bhātau** ili **bhātyām**.

viśvasya (*G, jd, s*) = (od) svemira, (od) svega > (*osn*) **viśva**

āyatanam (*N, jd, s*) = mjesto, utočište, kuća, oltar, prebivalište...

> (*osn*) **āyatana**

āyā ₂	(<i>gl</i>)	prići
ā	(<i>prj</i>)	do, pri, k
√ yā ₂	(<i>gl</i>)	ići

mahat (*N, jd, s, pr*) = veliko, uzvišeno (*u složenicama: mahā*) > (*osn*) **mahat**

**santataṃ śilābhis tu lambatyā-kośa-sannibham
tasyānte suṣiraṃ sūkṣmaṃ tasmin sarvaṃ pratiṣṭhitam**

**A okruženo je (srce) žilama, nalikuje na pupoljak lopoča koji visi.
U njemu je tanahni otvor, (a) u njemu sve počiva.**

santatam (*N, jd, s, ptg*) = okružen, ispružen, rastegnut > (*osn*) **santata**

santan ₈	(<i>gl</i>)	okružiti, ispružiti, protegnuti, rastegnuti
sam	(<i>prj</i>)	s, zajedno
√ tan ₈	(<i>gl</i>)	produžiti, raširiti, proširiti

śilābhis (*I, mn, ž*) = žilama, živcima > (*osn*) **śilā**

tu (*vž*) = ali (*stavlja se postpozitivno*)

lambatyā-kośa-sannibham (*N, jd, s*)

= koji izgleda kao pupoljak lopoča koji visi > (*osn*) ...**sannibha**

lambatyā	(<i>gd</i>)	viseći, visjevši >
√ lamb ₁	(<i>gl</i>)	visjeti
kośa	(<i>m</i>)	posuda, čaša (<i>misli se na čašku ili pupoljak lopoča!</i>)
sannibha	(<i>pr</i>)	sličan, koji podsjeća (<i>na kraju složenice</i>) >
sannibhā ₂	(<i>gl</i>)	sličiti
sam	(<i>prj</i>)	s, zajedno
ni	(<i>prj</i>)	dolje, unutra
√ bhā ₂	(<i>gl</i>)	sjati, blistati se

VEDSKI! U sanskrtu gerund glagola **lamb** ima oblike: **lambitva** ili **-lambya**.

tasya (*z, G, jd, s*) = od njega, od toga

ta	(<i>ž</i>)	on, ono, ona
-----------	--------------	--------------

ante (*L, jd, m*) = na kraju > (*osn*) **anta**

Imenica **anta** osim što znači *kraj, svršetak*; ima i funkciju prijedloga "u", posebno kada je u lokativu.

suširam (*N, jd, s*) = rupa, otvor > (*osn*) **sušira**

sūkṣmam (*N, jd, s*) = malen, precizan, tanahan, uzak > (*osn*) **sūkṣma**

Ovaj pridjev najvjerojatnije je tvoren iz imenice **sūcī** (ṣ) koja znači *igla*.

tasmin (*z, L, jd, s*) = u njemu, u tome

ta	(z)	on, ono, ona
-----------	-----	--------------

sarvam (*pr, N, jd, s*) = sav, svaki, sve > (*osn*) **sarva**

pratiṣṭhitam (*N, jd, s, ptg*) = koji se nalazi, koji miruje, počiva

> (*osn*) **pratiṣṭhita**

pratiṣṭhā ₁	(g)	mirovati, biti fiksiran, ovisiti, postojati...
-------------------------------	-----	--

prati	(pr)	protiv, natrag
--------------	------	----------------

√ sthā ₁	(g)	stajati, nalaziti se
----------------------------	-----	----------------------

**tasya madhye mahān agnir viśvārcir viśvatomukhaḥ
so 'gra-bhug vibhajan tiṣṭhann-āhāram ajaraḥ kaviḥ**

**U njemu (otvoru) (je) veliki oganj,
vatra svemira koja gleda na sve strane.
Ona jede ponuđenu hranu, dijeli ostatke (te) hrane,
Nestareća (je), Mudra.**

Iako je u hrvatskom riječ *vatra* ženskog roda; u sanskrtu je **agni** muškog roda, pa se slaže s imenicom *Nārāyaṇa*... jer ta vatra je upravo On.

tasya (*z, G, jd, s*) = od njega, od toga

ta	(z)	on, ono, ona
-----------	-----	--------------

madhye (*L, jd, m*) = u sredini > (*osn*) **madhya**

Imenica **madhya** znači *sredina*; pa u lokativu ima i funkciju priloga "u sredini".

mahānts (*N, jd, m*) = velik > (*osn*) **mahant**

agnis (*N, jd, m*) = vatra, ogranj, žrtvena vatra, bog vatre Agni... > (*osn*) **agni**

viśvārcis (*N, jd, m*) = vatra svemira, svemirski ogranj... > (*osn*) **viśvārci** (*TP*)

viśva	(<i>s</i>)	svemir
arci	(<i>ž</i>)	vatra, zraka

Imenica **arci** je obilježje vedskog jezika, tj. susrećemo je u vedskom korpusu.

viśvatomukhas (*N, jd, m*) = koji gleda posvuda,
čije je lice okrenuto na sve strane > (*osn*) **viśvatomukha** (*BV*)

viśvatas	(<i>Abl, s – pr</i>)	(od) svemira, (od) svega, posvuda, prema svuda
mukha	(<i>s</i>)	lice, usta

saḥ (*z, N, m, jd*) = on

ta	(<i>ž</i>)	on, ona, ono
-----------	--------------	--------------

agra-bhuk (*N, m, jd*) = koji jede ponuđenu hranu > (*osn*) **agra-bhuj** (*BV*)

agra	(<i>pr</i>)	prednji
bhuj	(<i>pr</i>)	onaj koji jede (<i>inače, imenica (ž) zadovoljstvo, dobitak...</i>)

U vedizmu (hinduizmu) hrana se nudi bogu, božanstvima, duhovnim učiteljima i svima koje se štuje... na način da se hrana (ili koja druga ponuda) stavlja ispred njih.

vibhajants (*N, jd, m, ppa*) = djelitelj, onaj koji razdjeljuje > (*osn*) **vibhajant**

vibhaj₁	(<i>gl</i>)	razdijeliti >
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
√ bhaj₁	(<i>gl</i>)	dijeliti,

tiṣṭhann-āhāram (*Ak, jd, m*) = ostatke ponuđene hrane > (*osn*) ...**āhāra** (*BV*)

tiṣṭhant	(<i>N, jd, m, ppa</i>)	onaj koji stoji, koji se nalazi, koja je ostala >
√ sthā₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se
āhāra	(<i>s</i>)	ponuđena hrana >
āhr₁	(<i>gl</i>)	donijeti, dovesti, ponuditi, dati, ispostaviti >
ā	(<i>prj</i>)	do, pri, k
√ hr₁	(<i>gl</i>)	uzeti

ajaras (*N, jd, m*) = nestareći, onaj koji ne stari, ne propada... > (*osn*) **ajara**

a	(<i>prf</i>)	izražava se negacija; ispred samoglasnika -an
jara	(<i>pr</i>)	koji stari, stareći >
√ jṛ₁	(<i>gl</i>)	starjeti, opadati...

kavis (*N, jd, m*) = učeni, znalac, mudar, mudrac, pjesnik > (*osn*) **kavi**

**tiryag-ūrdhvam-adhaś-śāyī raśmayas tasya santatā
santāpayati svam deham ā pāda-talam astakaḥ
tasya madhye vahni-śikhā aṇiyordhvā vyavasthitaḥ**

**Njene zrake stalno (se šire) popreko, gore i dolje.
Grije svoje tijelo od tabana do vrha glave.
U sredini se nalaze još sićušniji plamićci.**

Ova se strofa može shvatiti i metaforički. Bića u ovom svijetu vezana su za svjetovne užitke i patnju, a svjesnost se čini kao sićušni plamićak unutar tamnog oblaka iluzije (*māyā*). No, kada se biće (*jīva*) izdigne nad svjetovnošću, svjesnost se ostvaruje kao vječna.

tiryag-ūrdhvam-adhaś-śāyī (*N, jd, m*) = koji je popreko, gore i dolje (*TP, DVM*)

tiryāñc	(<i>pri</i>)	popreko (<i>jaka osnova: -añc, srednja: -ak, slaba: -śc</i>)
ūrdhvam	(<i>pri</i>)	gore, iznad
adhas	(<i>pri</i>)	dolje, ispod
śāyin	(<i>m</i>)	koji leži >
√ śī ₂	(<i>gl</i>)	ležati, leći

raśmayas (*N, mn, m*) = zrake > (*osn*) **raśmi**

tasya (*z, G, jd, s*) = od njega, od toga

ta	(<i>z</i>)	on, ono, ona
-----------	--------------	--------------

santatā (*pri*) = stalno, uvijek, neprestano >

santan ₈	(<i>gl</i>)	okružiti, ispružiti, protegnuti, rastegnuti
sam	(<i>prj</i>)	s, zajedno
√ tan ₈	(<i>gl</i>)	produžiti, raširiti, proširiti

santāpayati (*gl, 3.l, jd, Prs, prez, kzt*) = pali, zagrijava... >

santap ₁	(<i>gl</i>)	sagorjeti, izgorjeti, razgorjeti, mučiti vatrom...
sam	(<i>prj</i>)	s, zajedno
√ tap ₁	(<i>gl</i>)	gorjeti, grijati se, zagrijavati se...

svam (*z, Ak, jd, m*) = svoj, svojega, svoga >

sva	(<i>z</i>)	sebe, svoj (<i>povratni pridjev u funkciji povratne zamjenice</i>)
------------	--------------	--

deham (*Ak, jd, m*) = tijelo > (*osn*) **deha**

ā (*prj*) = od, do

pāda-talam (*N, jd, s*) = taban > (*osn*) **pāda-tala**

pāda	(<i>s</i>)	stopalo, korak...
tala	(<i>s</i>)	dno, donja razina, površina, tlo...

astakaḥ (*N, jd, s*) = kuća > (*osn*) **astaka**

U ovom se kontekstu odnosi na vrh glave (metaforički izraz).

tasya (*z, G, jd, s*) = od njega, od toga

ta	(<i>z</i>)	on, ono, ona
-----------	--------------	--------------

madhye (*L, jd, m*) = u sredini > (*osn*) **madhya**

Imenica **madhya** znači *sredina*; pa u lokativu ima i funkciju priloga "u sredini".

vahni-śikhās (*N, mn, ž*) = plameni (vatre) > (*osn*) **vahni-śikhā** (*TP*)

vahni	(<i>m</i>)	oganj, vatra (<i>inače: ono što se nosi, prenosi</i>) >
√ vah ₁	(<i>gl</i>)	nositi
śikhā	(<i>ž</i>)	čuperak, uvojak, kresta, perjanica, zraka, plamen... >
√ śi ₃	(<i>gl</i>)	oštriti, šiljiti...

aṇīyas (*N, jd, m, pr, kmp*) = sićušniji, sitniji, manji... > (*osn*) **aṇīyas**

aṇu	(<i>m</i>)	atom, čestica, partikula, (<i>pridjev: sićušan, tanahan, sitan</i>)
------------	--------------	---

ūrdhvā (*pril*) = iznad, više od...

vyavasthitaḥ (*N, jd, m*) = koji je stavljen, uređen, nalazi se > (*osn*)

vyavasthita

vyavasthā ₁	(<i>gl</i>)	staviti, urediti, situirati, stacionirati, fiksirati...
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
ava	(<i>prj</i>)	dolje, od
√ sthā ₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se...

**nīla-toyada-madhya-sthād-vidyul-lekheva bhāsvarā
nīvāra-śūkavat tanvī pītā bhāsvatyaṇūpamā**

(Taj plamičak je) **sjajan poput bljeska usred tamnog oblaka,
poput zrna žita, žut, blještav (i) sićušan.**

U sanskrtu je ova strofa u ženskom rodu jer se odnosi na imenicu **vahni-śikhā** koja je u ženskom rodu, ali je prevedena hrvatskom imenicom "plamičak" (pa je prijevod u muškom rodu).

nīla-toyada-madhya-sthād-vidyul-lekhā (*N, jd, ž*) =
bljesak usred tamnog oblaka > (*osn*) ...**lekhā** (*TP*)

nīla-toyada (*KD*) = tamni oblak

nīla	(<i>pr</i>)	taman, plav, tamnoplav, indigo, tamnozelen...
toyada	(<i>m</i>)	oblak ("onaj koji daje vodu")>
toya	(<i>s</i>)	voda
√ dā ₃	(<i>gl</i>)	dati

madhya-sthād (*BV*) = koji stoji u sredini

madhya	(<i>prj</i>)	sredina
√ sthā ₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se...

vidyul-lekhā (*TP*) = bljesak

vidyut	(<i>pr</i>)	sjaj, bljesak, plam... >
vidyut ₁	(<i>gl</i>)	blještati
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
√ dyut ₁	(<i>gl</i>)	sjati
lekhā	(<i>ž</i>)	šara, urez, ogrebotina, pruga, trak... >
√ likh ₆	(<i>gl</i>)	zarezati, ogrepsti...

iva (*prj*) = kao, poput

bhāsvarā (*N, jd, ž, pr*) = blještava, sjajna > (*osn*) **bhāsvarā**

nīvāra-śūkavat (*N, jd, m*) = koji je kao zrno žita > (*osn*) **nīvāra-śūkavat**

nīvāra	(<i>prj</i>)	žito, žitarice
śūka	(<i>m</i>)	zrno, čekinja, žalac...
-vat	(<i>suf</i>)	<i>sufiks za tvorbu pridjeva u značenju "kao" ono što prethodi</i>

tanvī (*N, jd, m*) = tijelo, "koji posjeduje njega"

tam	(<i>z, Ak</i>)	njega, ga, nj (<i>odnosi se na tijelo</i>)
-vin	(<i>suf</i>)	koji je kao, koji ima svojstvo

pītā (*N, jd, ž, pr*) = žuta, žućkasta > (*osn*) **pītā**

bhāsvatī (*N, jd, ž, pr*) = blještava > (*osn*) **bhāsvatī**

bhās	(<i>s</i>)	zraka, sjaj, svjetlost...
-vat	(<i>suf</i>)	<i>sufiks za tvorbu pridjeva u značenju "kao" ono što prethodi</i>
-ī	(<i>suf</i>)	<i>sufiks za tvorbu imenica ženskoga roda</i>

aṅūpamā (*N, jd, ž*) = sićušna, koja je poput čestice > (*osn*) **aṅūpamā**

aṅu	(<i>m</i>)	atom, čestica, partikula, (<i>pridjev: sićušan, tanahan, sitan</i>)
upamā	(<i>ž</i>)	sličnost, jednakost (<i>na kraju složenice: kao, poput</i>)
upamā₂	(<i>gl</i>)	izmjeriti, odmjeriti
upa	(<i>prj</i>)	pri, do
√ mā₂	(<i>gl</i>)	mjeriti

**tasyāḥ śikhāyā madhye paramātmā vyavasthitaḥ
sa brahma sa śivaḥ sa hariḥ sendraḥ so 'kṣaraḥ paramaḥ svarāt**

**Usred tog plamička nalazi se Nadduša.
Ona (je) brahman, Ona (je) Śiva,
Ona (je) Hari (tj. Viṣṇu), Ona (je) Indra,
Ona (je) Neuništivi, Najviši, Samoobasjani.**

I u ovoj strofi dolazi do nepoudaranja u rodovima. Muški rod zamjenice **saḥ** ("On") u sanskrtu se slaže s imenicom paramātman; ali kako smo je na hrvatski preveli Nadduša, i zamjenica je u ženskom rodu ("Ona").

tasyās (*z, G, jd, ž*) = od nje, od te

ta	(<i>z</i>)	on, ono, ona
-----------	--------------	--------------

śikhāyās (*G, jd, ž*) = (od) plamička > (*osn*) **śikhā**

madhye (*L, jd, m*) = u sredini > (*osn*) **madhya**

Imenica **madhya** znači *sredina*; pa u lokativu ima i funkciju priloga "u sredini".

paramātmā (*N, jd, m*) = Nadduša, Nadjastvo > (*osn*) **paramātman**

parama	(<i>pril</i>)	naj-, nad-, dalek, najdalji...
ātman	(<i>m</i>)	jastvo, duša, sopstvo...

Vrlo je bitno razumjeti tri aspekta Božje pojavnosti. Bhāgavata-purāṇa ističe: "Oni koji su spoznali Istinu nazivaju tu nepodvojenu bit *Brahmanom*, *Paramātmanom* ili *Bhagavatom*". (B.P. 1:2:11).

Brahman je neosobni, sveprožimajući aspekt Apsolutne Istine, Boga. Beskrajne manifestacije svemira, pokretne i nepokretne tvari, atomi, tijela, planeti, prostor... nisu konačne ni vječne. Sve potječu iz sveprisutnoga brahmana. Impersonalisti teže spoznaji brahmana i svoje stapanje s njim. Takvo učenje koje zastupaju budisti i neki hinduisti naziva se obično *māyāvāda*, a filozof koji ga naučava *māyāvādin*.

Paramātman je Nadduša, lokalizirani aspekt Boga koji se nalazi u srcu svakoga živog bića zarobljenoga u materijalnom svijetu. **Ātman** označava vlastito sebe, dušu. U materijalnom svijetu duša je zarobljena u nesavršeno i smrtno tijelo. U Kāṭha-upaniṣadi čitamo: "Nadduša (*paramātman*) i osobna tanahna duša (*jīvātman*) su poput dvije ptice koje se nalaze na istom drvetu – u srcu tijela svakoga bića". Dakle, jedna osoba u srcu našega tijela smo mi sami, naš pravi identitet – duhovna duša, a druga je Bog u obliku Nadduše. Duša uživa u materiji i vrši plodnosne aktivnosti (ptica koja jede plodove drveta), a Nadduša (druga ptica) je promatra i savjetuje. Duša može, ali i ne mora čuti taj glas, ako ne želi. Spoznaja Nadduše konačni je životni cilj yoginā, sljedbenikā mističnog osmerostrukog procesa yoge (*aṣṭāṅga-yoga*) koji je uspostavio Patañjali, autor Yoga-sūtre. U zapadnjačkim vjerskim naucima taj se aspekt Boga često naziva "glasom savjesti" ili "anđelom čuvarom". To je upravo onaj glas koji nas progona kada smo učinili nešto loše ili nas bodri kada činimo dobro ili krećemo putem samospoznaje.

Bhagavat (u nominativu jednine: **Bhagavān**) je Svevišnja Božanska Osoba, osobni aspekt Apsolutne Istine. Parāśara Muni definira Bhagavata kao Svevišnju Osobu koja posjeduje svu ljepotu (*aiśvarya*), sve znanje (*jñāna*), svu snagu (*vīrya*), svu slavu (*yaśas*), sve bogatstvo (*śrī*) i svu odvojenost (*vairāgya*) (Viṣṇu-purāṇa 6:5:47). Bhagavat se javlja u mnogo oblika, emanacija i avatāra (otjelovljenja). Na Zapadu je to: Jahve, Allah, Gospod i sl.

vyavasthitaḥ (*N, jd, m*) = koji je stavljen, uređen, nalazi se

> (*osn*) **vyavasthita**

vyavasthā ₁	(<i>gl</i>)	staviti, urediti, situirati, stacionirati, fiksirati...
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>pojačava značenje glagola</i>)
ava	(<i>prj</i>)	dolje, od
√ sthā ₁	(<i>gl</i>)	stajati, nalaziti se...

sah (*z, N, m, jd*) = on

ta	(<i>z</i>)	on, ona, ono
-----------	--------------	--------------

brahma (*N, jd, m*) sveprožimajući duh, energija Božja > (*osn*) **brahman**

Imenica brahman ima još značenja: *sveta riječ, porast, svećenik brahman, dio Veda* itd. Treba napomenuti da se ovdje ta riječ ne odnosi na boga Brahma, jer bi njegov oblik u nominativu (muškog roda) bio **brahmā**, a nominativ (srednjeg roda) **brahma** odnosi se upravo na bezlični brahman. Oba oblika imaju osnovu **brahman**.

śivas (*N, jd, m*) = Śiva ("povoljan, dobrohotan...") > (*osn*) **śiva**

haris (*N, jd, m*) = Hari (ime Boga Viṣṇua ili Nārāyaṇe) > (*osn*) **hari**

Iako pridjev hari znači *žut, zelen ili zelenkast*, za značenje Božjeg imena smatra se da dolazi od glagola √ **hr**₁ koji znači *uzeti, ukloniti*, pa tako **hari** znači "Onaj koji uklanja zlo ili grijeh".

indras (*N, jd, m*) = Indra (ime boga Indre) > (*osn*) **indra**

akṣaras (*N, jd, m*) = Neuništivi, Nerastopivi > (*osn*) **akṣara**

a	(<i>prf</i>)	<i>izražava se negacija; ispred samoglasnika -an</i>
kṣara	(<i>pr</i>)	topiv, nestajući >
√ kṣar ₁	(<i>gl</i>)	topiti se, istjecati...

paramas (*N, jd, m*) = Najviši, Najuzvišeni > (*osn*) **parama**

svarāṭ (*N, jd, m*) = Samoobasjan > (*osn*) **svarāj** (*BV*) >

sva	(<i>z</i>)	sebe, se, svoj (<i>povratna zamjenica</i>)
rāj	(<i>pr</i>)	kralj, suveren, sjaj (<i>na kraju složenica: sjajan, obasjan</i>)

**ṛtaṁ satyaṁ paraṁ brahma puruṣaṁ kṛṣṇa-piṅgalam
ūrdhva-retāṁ virūpākṣaṁ viśva-rūpāya vai namo namaḥ**

(Meditiramo na) **Āt, Istinu, Vrhovni brahman, Puruṣu, Crno-žutog,
Onoga koji diže sjeme, Raznookoga (Śivu?),
Onome koji ima brojne oblike, baš, naklon (i) naklon.**

ṛtam (*Ak, jd, s*) = bīt > (*osn*) **ṛta**

Imenica **ṛta** označava duboku, skrovitu istinu o bitku (dublja istina od *satye*), pa se ovdje prevodi *bīt*.

satyam (*Ak, jd, s*) = istinu > (*osn*) **satya**

param brahma (*Ak, jd, s*) = Vrhovni brahman > (*osn*) **parabrahman**

Iako su ove riječi napisane odvojeno, odnose se na jedan pojam!

puruṣam (*Ak, jd, m*) = puruṣu, osobu, čovjeka > (*osn*) **puruṣa**

U ovom kontekstu "puruṣa" se odnosi na sveprožimajuću, bezličnu osobom koja se očituje u svom svemirskom obliku.

kṛṣṇa-piṅgalam (*Ak, jd, m*) = Crno-žutog, Smećkastog

> (*osn*) **...piṅgala** (*DVM*)

kṛṣṇa	(<i>pr</i>)	crn
piṅgala	(<i>pr</i>)	žut, žućkast

Razna su tumačenja značenja ovog pojma. Obično se smatra da se crna boja odnosi na Viṣṇua, a žućkasta na Śivu... pa da su oni tako "sjedinjeni" u ovom pojmu... no to je samo jedno od brojnih tumačenja. Najvjerojatnije se ne odnosi na boga Kṛṣṇu.

ūrdhva-retam (*Ak, jd, m*) = Onoga koji diže sjeme > (*osn*) **ūrdhva-reta** (*BV*)

ūrdhva	(<i>pr</i>)	gornji, onaj koji se diže, koji je iznad
reta	(<i>pr</i>)	sjeme, sperma

U vedizmu (hinduizmu) smatra se da je neizbacivanje sjemena (sperme) kod muškaraca posebno snažan jogički proces (posebno poznat u kuṇḍalinī-yogi) kojim se dostižu više razine. Prilikom prakticiranja celibata smatra se da se sjeme (u obliku (seksualne) energije) diže od prve do sedme čakre i potom iz glave izbija sjaj (kao aureola na prikazima katoličkih svetaca). To se smatra veoma moćnim, pa se ovdje Nārāyaṇi vjerojatno pripisuju svojstva moći i snage.

virūpākṣam (*Ak, jd, m*) = Virūpākṣu, "Raznookoga" > (*osn*) **virūpākṣa** (*BV*)

virūpa	(<i>pr</i>)	šaren, izmijenjen, promijenjen, raznolik, ružan, izobličen...
vi	(<i>prj</i>)	raz-, bez (<i>u ovom slučaju nosi suprotno značenje</i>)
rūpa	(<i>s</i>)	oblik, obličje, ljepota krasota
akṣa	(<i>s</i>)	oko

Oblik **akṣa** se javlja na kraju složenica, ali osnova je **akṣi** ili **akṣan**.

U ovom kontekstu *Virūpākṣa* se najvjerojatnije odnosi na Śivu koji se često prikazuje kao trooki, pri čemu mu je treće oko na čelu, tj, na mjestu šeste čakre (*ājñā-cakra*).

Inače, u hinduizmu (i u velikoj mjeri u budizmu) jedan je od *Četiri nebeska kralja* ili *Četiri čuvara smjerova*. Oni se na sanskrtu nazivaju **Lokapālā** ili **Devarāja** (u kineskom su poznati kao 四天王 [*Sì Tiānwáng*], japanskom [*Shitennō*] i tibetskom *rgyal.chen bzhi*). U sanskrtu su njihovi nazivi **Vaiśravaṇa** (ili **Kubera**) (vladar sjevera), **Virūḍhaka** (vladar juga), **Dhṛtarāṣṭra** (vladar istoka) i **Virūpākṣa** (vladar zapada). Svoj četvorici pripisuju se razni atributi. Virūpākṣa je gospodar nāga (zmijjskih božanstava).

viśva-rūpāya (*D, jd, m*) = raznolikome, onome koji ima razne, brojne oblike
> (*osn*) **viśva-rūpā** (*BV*)

viśva	(<i>pr</i>)	mnogi, sav, svaki, svi...
rūpa	(<i>s</i>)	oblik, obličje, ljepota krasota

vai (*č*) = upravo, baš (*ekspletiv*)

namas (*N, jd, s*) = naklon > (*osn*) **namas**

Imenica **namas** prvi put stoji ispred zvučnog glasa, pa **namaḥ** prelazi u **namo**; a drugi put stoji na kraju rečenice, pa ostaje obilk **namaḥ**.

**om̐ nārāyaṇāya vidmahe vāsudevāya dhimahi
tan no viṣṇuḥ pracodayāt**

**Na Nārāyaṇu meditiramo, na Vāsudevū meditiramo.
Taj nas Viṣṇu nadahnuo.**

Sva božanstva imaju svoju mantru naklona (u kojoj se nalazi slog om̐ i jedna ili više bija-mantri); te jednu mantru koja se temelji na *gāyatrī-mantri* (koja potječe iz Rgvede 3.62.10. > *om̐ bhūr bhuvah svah, tat savitur vareṇyam̐ bhargo devasya dhimahi, dhiyo yo naḥ pracodayāt*). Ovo je gāyatrī-mantra za Nārāyaṇu.

nārāyaṇāya (*D, jd, m*) = Nārāyaṇi > (*osn*) **nārāyaṇa**

vidmahe (*gl, 3.l, mn, Ātm, prez, ind*) = znati; u dativu: misliti, meditirati...

√ vid ₂ (<i>gl</i>) znati

vāsudevāya (*D, jd, m*) = Vāsudevi > (*osn*) **vāsudeva**

Imenica **Vāsudeva** nastala je sekundarnom tvorbom riječi (dodavanjem sekundarnih sufiksā na riječi izvedene primarnom tvorbom). U ovom slučaju dolazi do unutarnjeg sandhija (glasovnih promjena) i to na način da korijenski samoglasnik prelazi u stupanj *vṛddhi* (treći prijevoini stupanj, tj. stupanj apofonije). Te imenice i pridjevi najčešće su patronimi i matronimi, tj. označuju podrijetlo i rodoslovlje. (*Osim toga, često kod ove tvorbe dolazi i do sufiksacije: -a za muški i srednji, ili -ā / -ī za ženski rod.*) Npr. manu = čovjek > mānava = ljudski; puruṣa = čovjek > pauruṣa = ljudski; viṣṇu = Viṣṇu > vaiṣṇava = sljedbenik Viṣṇua, viṣṇuist; brahman = brahman > brāhmaṇa = pripadnik svećeničkog staleža; kuntī = Kuntī (žensko ime "strastvena") > kaunteya = potomak Kuntī (Kṛṣṇa... jer je Kuntī njegova teta, tj. očeva sestra).

Dakle, **Vāsudeva** je potomak (sin) Vasudeve. Naime, **Vasudeva** je ime oca boga Kṛṣṇe (i muž Devakī); pa se ime Vāsudeva odnosi na Kṛṣṇu.

U ovoj se gāyatrī-mantri, prema tome, ističe istovjetnost Nārāyaṇe, Viṣṇua i Kṛṣṇe (Vāsudeve).

vasu-deva (podrijetlo imenice)

vasu (<i>pr</i>) dobro, slatkoća, (također i imena osam Božanstva koja personificiraju prirodne pojave)
deva (<i>m</i>) bog

dhimahi (*gl, 3.l, mn, Prs, opt*) = mislili mi, usredotočili misli na...

√ dhā ₃ (<i>gl</i>) misliti, usredotočiti misli na...

Optativom se izražava želja, naredba, nedoumica, mogućnost, uvjet, vjerojatnost; ali i činjenice.

tad (*pok z, N, jd, s*) = taj, onaj

ta (<i>pok z</i>) taj, ta, to
--

nas (*enk, z, Ak, mn*) = nas

vayam (<i>z, N, m</i>) mi > mad = ja
--

viṣṇus (*N, jd, m*) = Viṣṇu, "Višnji"... > (*osn*) **viṣṇu**

Ime *Viṣṇu* vjerojatno ima podrijetlo u glagolu √ **viṣ**₃ koji znači *raditi, djelovati...*

pracodayāt (*gl, 3.l, jd, Prs, opt*) = nadahnuo, prosvijetlio, animirao...

pracud₁ (*gl*) nadahnuti, animirati, prosvijetliti...

pra (*prj*) pred, prema

√ **cud**₁ (*gl*) natjerati, nagnati, početi, započeti, ubrzati...

oṃ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ

Oṃ. Mir, mir, mir.

oṃ = oṃ (sveti slog)

śāntis (*N, jd, ž*) = mir > (*osn*) **śānti**

√ **śam**₄ (*gl*) mirovati, završiti, okončati, umiriti se...

SKRAĆENICE I TUMAČ

> – dolazi, tvoreno (derivirano) od
√ – korijen glagola
od 1 do 10 – broj glagolskog razreda
1.l – 1. lice
2.l – 2. lice
3.l – 3. lice
Abl – ablativ
Ak – akuzativ
Ātm – ātmanepada, glagolski vid
medij
aps – apsolutiv (gerund)
br – broj
BV – složenica bahuvrīhi
č – čestica
D – dativ
dv – dvojina
DVI – složenica dvigu (podvrsta
karmadhāraye u kojoj je prvi član
broj)
DVN – složenica dvandva
enk – enklitički (nenaglašeni) oblik
G – genitiv
gerv – gerundiv
gl – glagol
I – instrumental
imp – imperativ
impf – imperfekt
ind – indikativ
jd – jednina
KD – složenica karmadhāraya
kmp – komparativ
kzt – kauzativ
L – lokativ
m – muški rod
mn – množina
N – nominativ
ndr z – neodređena zamjenica
odn z – odnosna zamjenica
opt - optativ
osn – osnova
Pas – pasiv
perf – perfekt

pok z – pokazna zamjenica
ppa – particip prezenta aktivnog
ppfa – particip perfekta aktivnog
pr – pridjev
prez – prezent
prf – prefiks
pril – prilog
prj – prijedlog
Prs – parasmaipada, glagolski vid
aktiv
ptg – particip gotovi (od prelaznih
glagola ima pasivno značenje, a od
neprelaznih
ima gotovo značenje)
red br – redni broj
rek – rekcija glagola
s – srednji rod
spl – superlativ
suf – sufiks
TP – složenica tatpuruṣa
ved – vedski jezik
vz – veznik
z – (lična) zamjenica
ž – ženski rod